GREGORIJ 13. PONT. O. M. LAUDATIO HABITA IN ANNUIS EIUS PARENTALIBUS À LEONE SANCTIO...

Leone Santi, Gregorius 13.>

GREGORII XIII. PONT. O.M.

LAVDATIO

Habita in Annuis eius Parentalibus à Leone Sanctio Societa. Iesu. In Aula Maxima Collegij Romani.

Ad Illustrissimum, ac Reuerendissimum D.D. Franciscum Abbatem Boncompagnum V. Sig. Referendarium.

Viterbij, apud Discipulos. 1618. *Superiorum permissu.*

ILLVSTRISSIMO,
AC REVERENDISSIMO D.
D. FRANCISCO
ABBATI BONCOMPAGNO
Vtriusq; Signaturæ Referendario.

IO. MATTHAEVS BVSTRONIVS F.

NOVVM Orationis huius argumentum, vetus obseruantia in te mea, et antiquissima naturæ lex (Francisce Boncompagne) triplici vinculo laudationem hanc adstrinxerunt tibi . Cum enim parentum , maiorumq; laudes, & gloria, optima sit liberorum, ac nepotum hæreditas , omni patrimonio longè præstãtior : laudationẽ GREGORII tertijdecimi Aui tui immortalitate dignissimi , quæ mihi nuper venit in manus , retinere furtim , inque rem meam priuatam vsurpare non potui : sed in tantæ hæreditatis possessionem ,

& naturæ beneficio, & meritorum iure iam tuam vocare te debui per hæc publica literarũ monumenta velut adhibitis etiam teſtimonijs poſterorum. Verum, & ſingularis obſeruantia in te mea facit, vt generis tui quaſcunque laudes, quaſi Theſauri venas omnibus veſtigijs indagatas recondam, non clàm apud me priuatim, vt Alexander Macedo res geſtas Achillis adſeruabat, ſed in publica memoria litterarum, communi illa cuſtodia rerũ, ac Theſauro. Iam verò acceſsit orationis ipſius argumentũ, quod cum Solariũ ſit, ad Solem proferri omnino debuit in Romanæ ſapientiæ foro, vt vnuſquiſq; liberalitatis amicus beneficiorum ſuorum momenta examinare poſsit, & inſpicere quantum in hoc regalis munificentiæ ſplendore proceſſerit. Vale igitur, & in nouo Solario veterem obſeruantiam meam ad lucem agnoſce tuam, hæreditatemq; gloriæ familiaris ampliſsimam non cerne ſolum, aut adi, ſed liberæ earundẽ adminiſtrationi laudum immiſce te per imitationem, vt impensè facis.

SOLARIVM GREGORIANVM.

SIVE

De beneficijs, quibus GREGORIVS XIII. Solis inſtar vniuerſum terrarum Orbem colluſtrauit.

LAVDATIO.

TANTA eſt, tamq; effuſa per publicas mundi vtilitates amplitudo lucis, quam in Solem ſyderũ principem ab rerum primordijs intulit Deus (Illuſtriſs. Princeps) vt ſapiẽtes Mathematici immenſum illius iter, atq; ſplendorem humanis ſenſibus exponere cupientes, breui admodum tabulæ deſcriptis ordine lineis eam comprehẽdant, & vno vmbrarũ adminiculo quodammodo nobis illuminent, ac diſtinguant, quaſi cæcis mortalium oculis non niſi per ipſas tenebras ſolem ac diem inſinuare potuerint. Sanè qui vnquam ſol, ipſa vel maior fide Poetarum, tot radiorum curriculo peragrauit Prouincias, quot ſpatia terrarum beneficentia lucis verè aureæ colluſtrauit GREGORIVS tertiuſdecimus, inter benefica mundi ſydera ſol clariſſimus: cuius æterno liberalitatis ambitu circumagantur aurea ſæcula literarum, cuius quaſi vitali calore, ac ſpiritu vegetus omnis penè ſapientiæ mundus agitur, ac fouetur. Solis huius gyrum liberalitatis immenſum in varia diuiſum beneficia, in hæc, inquam, deſcripta collegiorũ ædificia, rudibus lineis vnum ſub aſpectum poſuerunt maiores noſtri, & in hoc publico literatorum foro, in ipſa æternitatis area Gregorianum, vt ita dicam, Solarium extruxerunt; ſed cum tanti Solis immenſa lux prægrauaret oculos, nec niſi per vmbras compre-

hendi

bendi posset: merito orationem meam præ cœteris elegerunt, quæ sua obscuritatis vmbris, ac tenebris lumen redderet luculentum, & ingenij tarditate quasi opaco, solidoque corpore lucem sistens mortalium efficeret oculis adspectabilem.

Aegyptiorum Sapientissimi cum immortales animos, & caduca omnia solis lumine collustrata corpora varijs picturis, ac simulacris effingerent, ipsam Solis faciem pigmentis, aut figmentis exprimi vetuerunt, quod maiestate tantæ lucis oppressum humanum ingenium, dignis coloribus, ac luminibus, authorem referre luminum omnium colorumq; non posset. Et Gregorij profecto animus, facies illa Deo persimilis, omnium virtutum luminibus efflorescens, vt credimus in cœlo, mentis meæ perstringit oculos diuina res plurimum habens caliginis, tacitisq; terroribus Oratorem monet, ne mortale lumen in clarissimum inferat Solem. Ab dirrecto igitur Solis huius intuitu per eius effecta peregrinabitur Oratio mea ad hac descripta passim in hac Aula Collegia, tanquam ad certa hospitia cursim diuertens, nostriq; solis vestigia æternis vbiq; terrarum impressa beneficijs ab Ortu per Aquilonem, & Austrum, ad Occasum vsq; non æquis passibus persequetur.

Atq; vt ab extremo Solis ortu, dexteraq; Mundi parte ducat ortum Oratio; vltimi rerum humanarum fines, vbi moriens natura defecisse credebatur antiquitus, Indorum insulæ, Iaponumq; à communi comercio, atq; aspectu nostro diuulsæ, amico Gregorianæ liberalitatis complexu perfundata collegia deuinctæ sunt, vt non modo vna institutione morum, vno religionis vinculo, sed latinæ etiam linguæ, nostrarumq; disciplinarum communione socientur. Non defuerunt nostra ætate, ingentium animorum viri, tantiq; facinoris impunitate dignissimi, qui natalis Europæ angustias egressi, & antiquas Argonautarum fabulas vera noua gloriæ laude prætereuecti, adornata sumptibus immanibus classe, & enormi per Aequatorem, & Capricornum excursu ad ignotos gemmarum piscatus, inclytasq; metallorum venas protracto, ex intimis terræ visceribus, magnæ Matris ossibus, vt ita dicam, refossis, erutisq; de ipso Pluti regno thesauris, innatam exterorum Regum hæreditatem non iniuria in Europam Oceano, & Aquilonibus reclamantibus auerterunt. Sed per infamia naufragijs maria, frequentiq; Thyphonis vertigine horrendum in modum agitata, per insidiosa vada, & nunquam explorata littora, peregrinarum auium instar, excurere, disociata ventis, & aquis immensa terraram spatia mutuis mercaturis committere

mittere

mittere, nationes indomitas redigere in seruitutem, spolia referre, non Oppidorum, aut Vrbium, sed Prouinciarum, atq; Regnorum, fuerit sanè miraculum fortunæ militaris, ac nauticæ inusitatum: Quamquam non pauci nec leuibus ducti rationibus crediderunt fœlicitatem hanc Salamonis etiam temporibus fuisse notam, & vsurpatam. Verum vastissima eadem maria non quæstuosa velificatione, sed largitione gratuita percurrere, per atrocissimas etiam tempestates beneficia æterna transmittere, remotissimos populos, & nobis hactenus inauditos in christianam libertatem asserrere, ac nonnullos ipsa etiam humanitate donare, Gregorianum profecto munus est, nullis antiquis Regibus, nullis antea terrarum Imperotoribus nisi vni rerum omnium principi Deo commune, qui alios, atque alios mundos, quos Alexandri Macedonis auiditati natura subtraxerat, beneficentiæ Gregorianæ ipse Author naturæ paulo ante per nautarum industriam patefecit. Patefecit ille quidem nouam terrarum faciem, sed (ut olim de rudi materiæ congestu mundus primum eductus) erat inanis, & vacua, multaq; caligine tenebrarum offusa, donec ei de firmamento cœli, de Vaticano inquam Solio luceret instar Solis Gregorius, diemq; nouum ab antiquis tenebris separaret. Etenim beneficæ lucis huius fauente sydere quantum christianæ segetis incrementum fuit?

Arbores, cœteraq; plantarum genera cum primum enata sunt, recta in cælum effuso vertice Solem petunt authorem vitæ suæ; sic in locis ijs syluestribus, cum diuini verbi semente facta, nouale Christi fundere fruges cœpit, suprema ipsa capita populorum in Gregorium Solem suum effusa sunt, legatione illa ab Iaponum sedibus post hominum memoriam inaudita. Memini ad Romanos Imperatores legationes olim ex Indijs aliquot susceptas esse: Memini ad Constantium Cæsarem à præcipuo quodam Indorum principe per legatos, honoris ergo, missum esse Pana satyriscum inclusum cauea: legi ex admiratione Romanæ virtutis ab insulæ Taprobanæ Dynasta legationem Claudio præpostere obuenisse: Audiui porum sexcentorum Regem regnorum a Cæsare Augusto per legatos amicitiam postulasse: Antoninum Pium tanquam sæculi sui Dicen, & Astream ab Indis, Bactris, & Hircanis salutatum legationibus, donarijsq;, Deorum more, auctum accepi. Sed Regios iuuenes legatione vltrò suscepta pro Regibus, & a longinquis regionibus per Oceanum natura sæuum, & adhuc ignotum, qua pyratis infessum, qua decumanis fluctibus, turbinibusq; rapidissimis viginti horarum spatio circulum reciprocantibus

cantibus

cantibus vorticosum, nulla auaritia cupiditate, nulla vincendi libidine, nullo Romanorum Magistratum ambitu, nulla auxiliarium armorum egestate, nullo quæstu nisi christianæ virtutis, & Gregorianæ gloriæ facto, duo ac viginti milliariorum millia per omnem Ortum, & Austrum nauigatione trium annorum emensos fuisse, vt ad Romani Pontificis pedes acciderent, nunquam ante fœlicia Gregorij tempora didiceram, nihil tale inter tot veterum legationes mercenarias, & honorarias, pacificatorias, & salutares, illustres, & maximas reperitur, nihil tale in historijs legitur, nihil tale auditum est ex omni memoria sæculorum.

Quis tum Romæ, *quis Europæ sensus lætitiæ, pietatis amoris fuit? cum præstantissimi iuuenes legati Regum, ac Reges extra sua sydera, suumq; solem extracti contra sæuientis oceani ferociam spe Gregorianæ benignitatis armati, nouis quotidie ventis, ac tempestatibus, vadis atq; æstibus, euripis atq; recessibus indicto bello, ipsis mundi claustris per assidua naufragia, enormesq; sumptus, per cælum obstãs, repugnantemq; naturam effractis, Gregorium tempestatum suarum portum, expensarum vsuram, ac fructum, dulcissimum illum cæli conciliatorem, seruatoremq; terrarum, communem totius humanæ naturæ Parentem petiuerunt. Reges exteros debellatos in Capitoliũ ducere per triumphum seruilibus catenis oppressos frequens fuit Romani generis fœlicitas per vim semper, sæpe per iniuriam vsitata. Sed Dynastas Regios non vi, non armorum iniuria subditos, sed iure beneficiario traditos, & voluntaria animorum deditione (quam Deus curat vnam, & ambit) deuotos in Vaticanum ducere paludatos, eosq; Thiaris depositis, & oblatis veluti sceptris quasi in fasces ante illum generis humani consulem deferendos, subiecto ad imos pedes pectore, prostratos aspicere, triumphus est vno Romano Pontifice dignus, & vni primum Gregorio, nisi fallor, ex oraculo veteri debitus, ac seruatus. Memini enim me legere in Sacris Catherinæ Senensis epistolis visum sibi esse, futurum aliquando, vt Etnicorum natio cum Ecclesia Christi spõsa in aperto Domini latere, porrectis oleæ ramis dexteras iungeret. cumque eadem integerrima Virgo sæpe in ijsdem literarum monumentis prænũciet fortunata quædam tempora optimorum pastorum: liceat mihi non tam ex amore ætatis nostræ, quam ex ipsa similitudine veritatis tantam gloriã ad hæc tempora deriuare, & nationem è Satanæ gremio in ea Regum legatione diuulsam, & cum vera Christi sponsa in Vaticano Romanæ piatatis penetrali quasi in intimo Domini sinu coniunctã, interque solemnia*

Sacra icto per cœlestis agni sanguinem fœdere sociatam agnoscere. Gregorius certè nescio quid humana specie augustius, nescio quid arcanum, ac diuinum agnouit. Vt enim illi Magos imitati in apertis non tam opum, quam virtutum thesauris in Gregorio Christum ipsum adorauerunt: ita Gregorius generosam Christi indolem in eis intuitus, Adolescentes Regios amplexatus est, & viua illi Christi membra contrectans Symeonis instar exclamauit. Nunc dimittis seruum tuum Domine. Cygnaa vero vox, & eo sene dignissima, qui votis ac precibus vnam redemptionem Israel, & lumen ad reuelationem gentium expectabat. Expectabat autem? imò verò parabat ante faicem omnium populorum.

Vniuersa pęnè Asia barbaro turcharum patrocinio commendata, siuè potius latrocinio compilata, intendentibus sese Mahometicæ impietatis tenebris caligabat, nisi Gregorius quasi lux appetijsset, qui multiplici legatione missa non modo Collegia iuuenum extruxit, qui sacris instituti disciplinis, & moribus contra impetum patriæ præcipitantes in ritus exteros, atque sacrilegos armatum sapientia pectus opponerēt: sed sacræ etiā religionis nostræ volumina Hylliricis alijsq; externarum linguarum notis expressa, quasi auxiliares machinas, atq; arma distribuit, quibus & versutos nostri generis hostes euitare, & difficilem cœli arcem expugnare violenti possent. Vetus querela fuit, crescente pecunia imminui sapientiam, & virtutem ante cognitas opes Asiæ optimum gloriæ cursum tenuisse: at vbi corrasum aurum, captiuumq. argentum ab Ortu comportari cœpit, quasi iniusto pondere prægrauatam naufragium tam fædum in portu fecisse, vt bonis disiectis, ipsis etiam doctorum virorum commentarijs partim iniuria temporum abreptis, partim incuria imperitorum dispersis, ne vestigium quidem priscæ fœlicitatis appareret. A communi igitur literarum naufragio Gregorius etiam tabulas colligebat, & sacra Patrum volumina, firmissima Christi nauiculæ armamenta, omniumq; aliarum virtutum supellectilem ad Asiæ misera emporia transmittebat. Scimus legatos à populo Romano missos olim in Asiam vt mores, atq; instituta ciuitatum, omnemq; Græcorum sapientiam descriptam literis Romam deportarent. Sed dignum Romano genere potius fuerit ferre leges, quam postulare, docere quam discere, velle, & iubere, quam obsequi, & obsecrare: Dignum Romano Pontifice fuerit informare indolem populorum, veritatis fontem habere natiuum, non haurire de puteis alienis, exponere, non dubitare, viam virtutis praire, non sequi: Dignum deniq; Gregorio fuerit elargiri,

B non

non rapere. In largitionibus quidem suis Imperatores olim, vt pompam aliquam, & speciem adhiberent, tesseras, variarumq; rerum missilia spargebant è theatro viritim in paucos: at hic è solio Vaticano per ignotos etiam mundi angulos sacra hæc missilia, veræq; religionis tesseras etiam nunc spargit, monumenta, inquam, & commentarios eorum sapientum, quorum aliqui sicuti dum viuerent remotissimas mundi partes adierunt, vt discerent: ita post mortem in suis hisce voluminibus iterum peregrinantur, vt doceant.

Verum Gregorij beneficia, quibus Asiam opulentum quondam naturæ totius ærarium locupletauit, sicut publicè, & priuatim in singulos collata sunt, sic in singulorum morte non pereunt, cum veluti fecunda semina præpinguibus Asiæ suscepta glebis, multiplicato etiã nunc fænore frugem reddant. Quatuor certè abhinc annis Antistites Græci quam plures synodum Constantinopolim indixerunt, vt Sancti Spiritus originem à Patre, & Filio, summunque Romani Sacerdotij Principatum publica aliqua significatione faterentur: idq; totũ vna ope, & consilio quorundam Theologorum effectum est, quos in Græcorum Collegio Romæ aluerat Gregorij amplissima liberalitas. Nimirum Gregorij beneficio penè factum est, vt vetus illa nunquã expugnata erroris peruicacia, prostrata demum veritati concederet, Vaticanumq; mentem, ipsum religionis christianæ capitolium spontè conscenderet in triumpho. Hellesponti quidem, & ægei maris Cyclades, & sporades, Euxini continens, Ionij insulæ, aliæq; ab Apostolorum præcipuo Paulo ad Christi primum stipẽdia sollicitatæ, post diuturnam defectionem Romano Sacrorum Principi, iterato catholicæ veritatis autoramento manus dabant. Sed in recentem hanc religionis nostræ gloriam per medias Gregorij laudes, quasi quadrigis vehentem transuersa incurrit fraudolenta inuidia hominum audacissimorum. Tamen hoc habent Gregorij, vel intermortua, semperq; rediuiua beneficia, vt quia non nisi liuore, ac furore præmuntur, opprimi nequaquam possint. Solem enim nube, ac nebula aliqua contegas, licet: ferire gladio, delere occidione non potes. Erumpet igitur, vbi radices egerit altius defossa veritas, nec minore luce micabit in Asia Gregorius, quam iamdudum ardente charitatis tæda Germaniam, & proximas regiones accenderit, quæ est altera pars orationis ad Aquilonem diuertentis meæ.

Ex quo enim Lutherus procella Germaniæ, turbo, ac tempestas optimarum artium, sus ex hara sordentis Epicuri lutulenta, saginata sanguine, ac cæde bonorum, diuturna impunitate scelerum exultans

tans

tans, & tripudians in publicis Europæ cladibus, ac ruinis, omnia humana, atq; diuina iura, legesq; sacratas labefactauit, & perdidit: quantus in Germania rigor, ac stupor ad pietatem fuit? propiore solis accessu concreta asperitas animorum indigebat: accessit igitur ad Germaniam Gregorius, sed cur accesserit tam eximijs beneuolentiæ argumentis video addubitatum à multis. Boreales regiones accedente per æstatem sole magis æstuare, quam cœteras mundi partes, scriptores peritissimi tradiderunt: Huius de rei causa ambigant, qui hæc quærunt. Illud certò scio Solem nostrum Germanicæ nationi tā feruidis amoris æstibus incubuisse, vt eam præ cæteris caram sibi, planeq; suam publicis amplissimorum verborum, ac beneficiorum monumentis appellaret: imò verò magnificentissimum ædificium ad Sancti Apollinaris in eam gratiam extruere se velle fatebatur: sed metuebat, ne effusior in Germanicum genus defuisse cœteris nationibus videretur: cum præsertim eo tempore Sytticus Cardinalis ab Altemps de ædificando eo Collegio cum Gregorio deliberasset. Huius amoris certam ego reperio causam in natura insitam, cum virtute adultam, & a nemine adhuc allatam. Enim verò dum Germaniam amabat, in amorem Patriæ ferebatur Gregorius, quippe qui traheret inde originem antiquissimam è primaria nobilitate Saxoniæ deriuatam. Ea res in domesticis huius familiæ comentarijs, & chiroghaphis, aduersarijs habetur in hunc modum. Rex, atque Imperator magnus Otho secum in Italiam Boncompagnum Draconem, acrem, atque industrium è præcipuis Saxoniæ proceribus virum adduxit, quem etiam deuictis tandem hostibus Assisinatum imposuit Præfecturæ. Draconis huius filius à stirpe primus nomen Patris (vti interdum fit) cognomen accepit, retentoq; signis in gentilitijs Dracone, Gregorij nostri familiam in Italia primus instituit. Ex quo deinde effectum est, vt è Germania oriunda rediret in Germaniā per hæc ipsa Gregorij beneficia; quæ quanta olim fuerint, experimur in præsentia, dum detracto spolio prauitatis hæreticæ nudam Christi veritatē sensim aperiri videmus in Germania, & ornatiore cultu sacrorum amplitudinem collucere. Scilicet & nos vbi calor proximi solis exæstuat vestimentorum onera ponimus, & nitidiore cultu incedimus æstate iam imminente.

Sed Germaniam, imò & Suetiam, atq; Noruegiam non dissimili beneficiorum cursu prætergressus, Angliæ in extremis quassatæ Christi Reipublicæ fluctibus laboranti sacram anchoram iecit Gregorius, dum suis sumptibus fortissimos quotidie iuuenes obarmat, qui non

solum in colligendo Patriæ naufragio, & reficienda communi salute opes, atq; operam, vires ac famam insumant: verum etiam æstu egregio diuinæ mentis abrepti, atq; in altum è conspectu communis virtutis abstracti deuoto capite mortem inuadunt, & quorum maiores, & Auos inexpugnabiles vix, aut ne vix quidem coegit fortuna Cæsaris, vt Romanæ potentiæ subiecti viuerent, vltro iam nepotes suadente Gregorij benignitatæ in Romanæ religionis obsequio moriũtur. Et hos quidem Romæ educatos in vmbraculis Sapientiæ emittit quotidie Gregorius in Solem, ac puluerem: alios vero è remotis olim terrarum spatijs Romam ad sese fama nominis euocabat. Roma communis hominum Patria dicebatur antiquitus, siuè quod humanitas Antonini vniuersum penè terrarum orbem Romana ciuitate donasset: siuè quod ea totius humani generis facta capax non tam hominibus referta, quam ciuitatibus, & nationibus videretur. Sed, & Romæ Gregorianis temporibus nationes fermè omnes Pontificia humanitate donatæ, cum populorum Principibus morabantur. E Germaniæ nobilitate Princeps Cleuius Adolescẽs Romam uenerat visurus Pontificem, vbi cum amplissima eius fortuna Gregorianæ liberalitatis nõ egeret in terris nouæ beneficentiæ fructum cœlestem, ac planè diuinũ in æterna animi sui salute percepit. Etenim nobilissimus iuuenis Pontificia exceptus domo, dum curat animi vulnera, in lethalem incidit corporis morbum: neque in re mala bonus animus aderat optimũ condimentum ærumnæ: iam enim violentia morbi veluti de mente deiectus, nam solum cibos, & haustus, sed præsentiam medicorum, quos adhibuerat septem assiduæ curationi Gregorius, sed affatus familiarium, & sacra Mystarum colloquia stomacho pariter, atque animo fastidiente respuebat: vt facilius cuicunque fuerit ægrotare velle, quam huiusmodi ægrotum curare. Prę stò fuit Principũ omniũ Pater, maternis planè imbutus visceribus Gregorius, & præter lacrymas (solatium illud in tragedijs potius, quam in veris calamitatibus fructuosum) opem etiam afferebat: cumque ægrotantis animi medicus optimus oratio sit, suauissimis verbis implacidissimum lenire iuuenem aggressus insistebat medicinæ. Ex quo etiam factum est, vt quasi Dyctamum transfixo pectori adhibuisset, furoris interni iacula sensim eximerentur è corde quid plura? feroces animantes, quæ ad omnem externorum hominum clamorem irritantur, audita beneuoli pastoris voce mansuescunt: sic efferatæ ex aliorum dictis iuuenilis animi perturbationes, ad amicam Gregorij vocem ita pacabantur, vt Adolescens antea vi morbi pęnè furiosus morti libens acquiesceret

ſceret in ipſo vita vel flore, vel robore.

Iam verò Lituanos Duces Radziuilios quanta comitate traxit, quāta liberalitate continuit? quorū alter Romæ retentus, & purpura ſacra donatus, dū optima virtutis indole ad sūmā virtutis gloriā effloreſceret, fructū honoris vberrimū vna Solis noſtri benignitate matureſcentē accepit: Alter nō niſi plurimis inructus bonis in patriā redire potuit. Vt.n. Reges olim adire barbaros ſine muneribus allatis populi ſubiecti non poterant: ſic ab humaniſſimo Principe Gregorio diſcedere ſine acceptis beneficijs non licebat. Sed vltra Lituaniam longè progreſſus, Moſcos etiam ita fama ſuæ virtutis allexit, vt legatione miſſa Moſcorum Dux iudicem eum ſuarum controuerſiarum effecerit: in quo communem Principis modum prætergreſſus, veterem Auguſti gloriam impleuit, exterarum gentium ſuffragijs habitus terrarum conciliator, & mundi Pater. Nationum quandam maximè barbaram accepimus, cum defatigati bello veteres ſimultates componere cum hoſtibus vellent, ſolem ritu patris, ſolemnibuſq; ſacris propitiare conſueuiſſe, & longa ſupplicantium pompa per ſororem noctis dominam, matremq; familias Latonam cōceptis carminibus obteſtari, ac deierare, vti volens, ac propitius pacem cum hoſtibus adfirmaret. Sed longè ſapientius, quòd Gregorium eædem exteræ nationes vnum precabantur, vt controuerſias mutuaſq; cum hoſtibus pugnas dirimeret: cum principem in terris nullum ſoli ſimilem magis agnoſceret, quam Gregorium: quippe cuius uirtus, ac bonitas ſine mercatura vtilitatum ſuarum, charitate gratuita per omnium gentium vitam ſerperet, nullumq; temporum, locorumq; partem, ſui expertem eſſe pateretur. quid enimì calore hactenus frigidas Aquilonis oras inflammauerit Gregorius: quid ſi frigerante etiam aura (vt ad Auſtrum cum ſole noſtro deflectat oratio) æſtuantes Aethiopum tractus recrearit?

Scio nonnullis politico ſupercilio tantam Gregorij liberalitatem inſpectantibus videri hæc præſertim in Aethiopas, alioſque immanes littoris Africi populos beneficia proiecta potius, quam collata fuiſſe: cum aliquando ſine vllo immenſæ operæ prætio redierint viri doctrina, & pietate præſtabiles, qui ad eas belluas ratione donandas peregrinationem longinquam difficilemque ſuſceperant. Tanta enim agreſtes ij Lapithæ, & Centauri feritate, tantaq; peruerſitate mores efferauerant, vt diras, ac funeſtas epulas, dictu quoque ferales, atq; horridas in præcipuis delicijs haberent: tanta verò ſtupiditate mentis oppreſſi, vt eorum aliquando quamplurimi cum Auſtro infeſtiſſimo

regioni-

regionibus illis statu instructa acie, collatisq; signis in puluere ventosam planè pugnam commiserint; donec hoste restante agglomeratis in nubem arenis suffocati conciderunt insepulta obruti sepoltura. Has feras cicurare velle, hos herecios palpare, extremi furoris est. Prædones hi nefarij auro ne conciliandi, an ferro contrucidandi videntur? Sed profectò quædam in natura sunt, quæ nocere non possunt, nullamq; vim nisi beneficam, & salutarem habent, quales mentes superum immortales, qualis Gregorij benignitas Deo persimilis: quid enim aliud Deus est (Philosophorum Princeps aiebat) nisi animus generis humani beneficus? si cum singulis tantum hominibus & raro nobis loquendum esset, è rebus humanis eloquentia tolleretur: ita si paucos. & tantum amicos iuuare beneficijs Princeps deberet, neque liberalitas vnquam fuisset, neque ipse Gregorius ex eodem naturæ vtero cum liberalitate prognatus. Demus igitur hoc laudi Gregorio, qui non Agricolarum more terram prius explorabat, quam sementē beneficiorum sereret, sed syderum immortalium instar vitam, & salutem per omnia mundi membra vnus idem omnibus, inserebat. Solis hæc virtus, & innata laus est, vt quacunque pergit, excitata subinde multiplici ventorum aspiratione, quasi famulare flabrorum comitatu stipatus per meridiem etiam ipsum euentilatus incedat: Nō dissimili ratione fama Gregorij nō fabulosis Poetarum vestita penis, sed assiduis benignitatis auris inuecta feroces populos ardentium arenarum incolas mira beneficiorum aspiratione demulsit missis ad eos fauonijs, ijs inquam hominibus, qui sono illo aduenientis Spiritus vehementis impulsi volant, vt nubes, ibi patriam suam existimantes esse vbi bene sint, ibi verò se bene putantes esse, vbi cum Deo, & Gregorio sint. Quod si nostri generis hominibus tam iucundum est carere Patria, & apud exteras gentes viuere cum Gregorij optima voluntate: longè maior exteris nationibus fœlicitas fuit Romæ degere cum amplissima Gregorij liberalitate: quippe qui singulis mensibus septem aureorum millia insumeret in excipiendis ignotarum gentium hospitibus, quos Romam vel domestica necessitas, vel communis calamitas Patriæ, vel pietatis amor, vel fama Gregorij perduxisset.

Sed nos dum ad ea, quæ Romæ gessit sensim deuenimus, nescio quò pacto, tanquam periti Nautæ Australem declinantes æstum & salebram. ad occasum, nostras inquam, ad regiones appulimus vltimam Orationis partem meæ. In qua cum ad nostrum Solem accedere propius quasi de vulgo prophanus debeam, maiestate tanti luminis deterrerer, nisi optimè nossem Gregorium facilitatis inauditæ specimen, ac

pror-

prorsus miraculum extetisse. Enimuerò ad tantum Principem non communibus modo ditionis suæ curis intentum, sed immensis totius rerum vniuersitatis negotijs semper implicitum, non aperiebat aditũ ambiendi dexteritas, adulandi lenocinium, imò nec vna claritudo generis. vel necessitudo Patriæ, vel cognati sanguinis affinitas: sed quicunque humana mente, ac natura donatus erat, quicunque miser, ac rerum omnium egenus, hic enimuerò potens, & gratiosus molles aditus, facilem causam, effusum in se Gregorium sentiebat, effusum, inquam, non inanibus pollicitationibus, sed humanis verborum officijs, maximisq; rerum beneficijs sine dissidio cordis, & linguæ. O candida sæcula veritatis, O aulam Gregorij cum ipsa cæli Regia comparandam, cuius vestibula virtutibus, non fautoribus ambiuntur in qua non nisi pro meritis palatina (ut ita dicam) superum munera tribuuntur. Erat in Gregorio species Imperio par, quam ætatis auctoritas, & gloriæ maiestas augustiorem & paulò seueriorem reddebat intuenti procul: sed accedenti propius, tanta facilitatis, ac liberalitatis opportunitate se dabat, vt unusquisq; etiam eorum, quos contra statuisset, æquus, pacatusq; semper abscederet. In celeberrimo Græciæ templo, Lunæ facies ad sublime tecti fastigium eo picturæ artificio descripta erat, vt introeuntibus seuera, & subtristis, exeuntibus verò fausta, atque hilaris appareret. Sed nostri Solis aspectus ita non iniucundus adeuntibus erat, ut abeuntibus non posset non accidere iucundissimus. Enimuerò (nè leuia pretermittam, dum propero ad grauiora) consueuerat apud se clam adseruare Gregorius pecuniam ingentem, distributim inclusam varijs chartarum integumentis, & ut quemq; accedentem ad sese egere maxime cognoscebat, accepto statim quasi temere ex area inuolucro donabat, dicebatque cape fili sortem tuam; vtinam tibi bene nummata contingat. Veniunt in mentem hoc loco mihi sacræ sortes, quas olim in templis Deorum religiosè habitas, & in area penetrali reconditas uittis ac tænijs inuolutas adseruabant Pontifices, cumq; publica aliqua clades immineret, sortes illas extaniabant, ijsq; inspectis futura mala diuinabant: Verum quam fœliciores Gregorij nostri sortes fuerunt, quibus euolutis non impendentia mala publica videbantur, sed priuatæ calamitates leuabantur. Quæ sanè beneficia, quia priuata sunt, & Christianæ eleemosinæ nominantur, non propterea non immensa, non infinita propemodum sunt. quot enim, & quanta munuscula vno hoc iam verbo comprehendam? ducenties centena, & quadringenta millia aureorum in egenos à Gregorio distributa sunt. Plurima vno

verbo

verbo dixi, ſed non omnia, plurima ſed non maxima. Pontifex Romanus iamdudum plus quam regia opulentia potens, pollenſque de tot ciuitatum vectigalibus, ac tributis, è publicanorum ſyngraphis, & rationibus, è portis, & portibus, ſyluis, & ſaltibus, ex agro ſatiuo, & ſcripturario, ex præda, atque manubijs, ex liberalitate Principum, & officijs populorum, Romanus, inquam, Pontifex Gregorius, tantam pecuniarum ſummam in Chriſtianæ pietatis gratiam effuderat vt aliquando ad inopiam extremam redactus, doleret, ne ſtipem quidem vnciariam ſibi per id temporis relictam eſſe, quam in ſuos pauperes erogaret. Hæret animus, conſiſtit Oratio mea, quo enim tandem conferre ſe poſſit? ad Cæſaris clementiam proditorum ſuorum altricem? ad comitatem Titi neſcio quo gloriæ quæſtu venalem? ad liberalitatem Traiani finibus humanis iiſq; breuiſſimis comprehenſam? Quiſquiliæ ſunt iſtæ nominum, ac pœnè ſordes. Vnum, vix vnum Gregorium, eumq; magnum reperio Gregorij noſtri æmulũ, gloriæq; conſortem. Soles duos cœlum non patitur: duos Reges æquos imperio non ferebat Aſia: vix duos Gregorios Eccleſia Chriſti habuit in liberalitate non impares. Inauditum eſt hoc, & ſupra quam fides humana pati videatur beneficentiæ, comitatiſq; miraculum. Sed facile quis veritati manus dederit, ſi ad ea quæ diximus, adiungat, vectigalia populo Romano ſublata, Vrbem Romam ampliſſimis vijs, Pontibus, Porticibus, Carceribus, Horreis, Gymnaſijs, Baſilicis, Concameratis, Arcubus, limpidiſſimas aquas per exciſas Regalibus ſumptibus rupes deducentibus, aliiſq; magnificentiſſimis operibus nobilitatam. Quid hic ego referam tot, ac tantas religionis cauſa ſumptuoſas Aedes extructas, eas præſertim, quas Virgini Deiparæ, ac tutelari Gregorio Nazianzeno ſacrauit, tectorio inductas non marmorato ſolum, ſed inaurato & gemmato; cælaturis opere multiplici, quà læuore, & candore, qua nigricante, aſperoq; lapillo diſtinctis, & faſtigio non ſine Adamante & carbunculis turbinato ſimulacrum Virginis auguſtiſſimum media excipitur ara, & ſpeculari lapide vndatim criſpante cingitur ad proiecturas, qui ſiuè materiæ ipſius dote reſplendeat, ſiue artis lenocinio fulguret, quamuis defixis obtutibus fucum facit.

Sed ampliſſima hæc Romani Collegij, diſciplinarum inquã omniũ ſedes, ac domicilium, quantæ pietatis opus, quanti operis munificentia ſit, vel ex eo diſcimus, quod ad faſtigium perduci non poteſt. Vaſtiſſimum areæ ſpatium fundamentis immenſæ altitudinis occupatum, cũ in imo non eſſet ſolidum, ſed locus vbique congeſtitius perenni humore ſcateret, lapidibus, & cementis aggerari, ſubliciſq; directis, &

pronis

pronis, structura solidissima impleri, & parari vix tandem potuit, vt hanc arcem literarum omnium sustineret. Ipsa verò frons ædificij quanta molis amplitudine, qua soliditate materiæ, symmetria partium, descriptione membrorum, ornamentorum artificio quasi miraculo semper nouo nos detinet? Tyburtino lapide quadrato per interualla distinguitur, neque polito nimis, aut variato segmentis & crustulis, nè venustatis lenocinium officiat operis maiestati: vestibulum perillustre ambulationes aperit testudinatas, quà pilis ingentibus opere dorico, atque corinthio elaboratis erectas, quà cinctas exedris ad omnem sapientiæ concertationem accomodatis. Nihil tamen est in nostrorum ædificiorum molitione tam amplum, ac diuturnum, quod cum veterum templorum, & basilicarum soliditate, atque amplitudine comparetur. Verum si Principis munificentiam non tam mole tectorum, quam ciuium vtilitate metiamur, incohatum hoc Gymnasium sapientum cum absolutissimis antiquorum palæstris, ac thermis, circis, & hippodromis conferendum puto. Quamuis enim publica etiam tũ Gymnasia quadratis peristylijs, & spatiosis exedris disposita, aliqua saltem ex parte disputationibus Philosophorũ, Rhetorumque scholis donarentur, & Ephæbea ad corporum simul, simul animorum exercitationes in puberum gratiã extructa essent; eorum tamen, alij quidẽ proximo Athletarum clamore perculsi discum, quam philosophum audire malebant cursuque, ac lucta pugilatu, & pila saliendo fieri sapientes volebant: alij verò vicinis Thermarun illecebris allecti naufragium in ipsa balnearum malacia faciebant ad incontinentiæ scopulum illum adeò mollem ac delicatum, vt Augusta Neronis vxor eò secum fœtanum quadrupedum multitudinem ingẽtem adduceret, vt augendo cutis candori totum corpus lacte maceraret. Quis illa sapientiæ stadia dixerit, & non potius palestras amentiæ? Effæminatorum vmbracula ea fuerant circulatorum circi, turpitudinum gymnasia, theatra dedecorum, flagitiorum nundinæ, vitiorum officinæ, virtutum, ac bonorum omniũ sepulturæ. At hic quãtò melius collocatæ, quantò custodiæ vallo munitæ sunt stationes Musarum? Vbi non ab exedris sapientum ad arenam gladiatorum, è puluere ad sphæristerium, è balneis ad reunctores, ad impuras hortorũ delicias, ad cœnas immanes, & vinolentiam furiosam, ad phana sacrilega iuuẽtus Romana ducitur: sed puberes ex ipso latinæ linguæ vestibulo per humaniorum spatia literarum, ab eloquentiæ rostris ad hemicyclos philosophiæ in puluerem mathematicorum, per antiqua iussa prudentium, per hanc rerum vniuersitatem, per nobiliũ

artium officinas omnes, quasi manu præhensi trahuntur. Iam ex Academiæ concertationibus ad Partheniam virtutis palæstrã ad fructuosa laudum omnium seminaria, ad Matris Augustæ conclaue sacrum, vbi elutis animorum sordibus, veluti de Christi balneo nitidi, non ad Cęsaris congiarium, aut sordidum puluinar Deorum, sed ad cæleste Numinis Epulum, veram immortalium ambrosiam, ac nectar deducuntur. Quo nos igitur in loco reponimus incœptum hoc munus immortale Gregorij? sed frequens nimirum, & commune iam est; cũ Sole quotidiè ad publicum æris nostri campani sonitum expergiscitur nobiscum: Euiluit. beneficia, quæ singulis, & cuiuscunque ordinis hominibus collata sunt, priuata censentur. fuerint igitur hæc priuata, si deo placet: Ea publica omnino sunt. Imperatorem Gregorius in Germania, Reges Christiani generis omnes, omnes ferme Europæ Principes, ac Dynastas, & expeditæ militiæ, & numeratæ pecuniæ subsidijs præsentibus adiuuit, ac roborauit, labentem Christi religionem infinita pecuniarum erogatione sustinuit, vniuersum denique terrarum orbem beneficijs vndiq; constrinxit, & occupauit. Sed parum est occupare terras, cælum petere beneficijs Gregorianum est.

Principum, ac Sapientum omnium, omni æuo ea fuit antiquissima cura, vt constantissimam errantium syderum inconstantiam, annorumq; spatia cursu nobis incerto reciproca: statis limitibus definirent. Sed exitus conatui succedebat impar: annus enim Methonicus, Eudoxius, Platonicus, Hippocrateus, alijq; permulti de nominibus auctorum appellati à paucis primum recepti, reiecti demum ab omnibus fuerunt. Romanum annũ mensibus decem distinguere tentauit Romulus *armorum tractatione fœlicior, quam supputatione numerorũ. Numa Pompilius annum antea nulli syderũ curriculo exæquatum, menses duos adijciens, lunæ conuersionibus accomodauit, & Pythagoræ sui (vt ferunt) magistri æquabilem sese inuenisse concentum existimabat. Sed Luna sydus inconstans sæcula stabilire non poterat. mensium intercalatio vaga, & singulis Oetenijs incerta cum mercatorum, ac Sacerdotũ arbitrio male concredita esset: Iulius Cæsar terra, mariq;, cælo denique fortunatus solem, à quò vicissitudines dierũ, ac noctium quadripartitæ nascuntur, tanquam sæculorum parentem, annorum gubernationi præfecit, in quo vetera etiam dissidia temporum æterno fœdere composita videbantur: nisi ea ratio vel ipsis Augusti temporibus deprahensa fallax ostendisset, nihil in natura esse difficilius, quam res cælestes, ac diuinas humanis rationibus velle constringere. Accesserunt ad Sapientes ac Principes prophanos Sacri*

Reipu-

Reipublicæ Christianæ proceres, ac magistri, antiquissimi Nycanæ Synodi Patres, quorum pro se quisq; fecere sedulò sub Constantini fœlicibus auspicijs, vt anniuersariam Christi de morte victoriam in communi fastorum, certaq; statione collocarent. Accessere demũ Romani Pontifices, inter quos Nicolaus eius nominis Quintus experientissimos Astrologos adhibuit, qui mobilem omnem cœli regionem suspensis animorum, ac numerorum gradibus emensi renunciauerunt, arduam, ac planè inuiam esse Aequinoctij verni sedem vt eam ne peritissimi quidem eorum locorum essent vnquam assequuturi: Igitur abiectis animis, speq; cœli nobis reconciliandi prorsus accisa, mira temporum, negotiorum, sacrorumq; commixtio sequutura videbatur. Etenim vna ciuitas dies ageret status, alia comperendinos, vna cineralibus operaretur, alia baccanalibus otiante, vna requietem litium celebraret, alia ferias comitiales & conceptiuas, vaga & incerta nundinarum fuisset indictio, iudiciorum administratio, inauguratio magistratuum, celebratio connubiorum, summa vitæ ciuilis confusio, summa rerum omnium perturbatio. In tanta errorum caligine cœliq; tenebris serenitas expectari e terris non poterat. Sed nimirum annorum seriem certa lege disponere, & vagam cœli Rempublicam constituto sæculorum iure stabilire, ac regere, quemadmodum in cœlo solis vnius negotiatio est, sic in terris vnius Gregorij procuratio esse debuerat. Quod igitur rei priuatæ, ac publicæ fœlix, quod otio, atq; negotio faustum, quòd domi forisq; Salutare, quod præsentibus posterisq; oĩbus fortunatũ bene cęlo terrisq; verteret GREGORIVS tertiusdecimus faustissimis, & nunquam antea ratis auspicijs non annum aut olympiada, sed immensum ætatum omnium ambitum, temporumq; complexum, ipsam sæculorum vniuersitatem aperuit, fœlicitatemq; post genus hominum natum à nostris, & barbaris, Sapientibus, & Regibus, Imperatoribus, & Pontificibus omnium populorum votis, ac studijs infælicitèr attentatam fœlicissimè consequutus, conatum Romuli, Numæ prouidentiam, fortunam Cæsaris, Constantini gloriam superauit.

Iam vero cœlo pariter, ac terris luce nominis, & gratiæ longissimè, latissimèque perlustratis, occidere tamen debuit apud mortales hic sol, vt apud superos illustrior oriretur. In cuius occasu lucis, quas iam tenebras ingreditur oratio mea! recedente clarissimo die, quantum imbrium ex dolore, quantum caliginis ex fletu consequutum est. Senio iamdudum implicitus tenebatur Gregorius, & quò minus viæ sibi superesse videbat, eò plus viatici cæteris dispensabat: ferunt n.

tribus ætatis suæ postremis annis, tanquam fluuium mari iam proximum longè maximo liberalitatis impetu ad metam properasse. Nimirum qui non voce, atque opere solum; sed auro etiam loquente religionem, ac bonas artes mundo suaserat, in postrema vitæ suæ, quasi cuiusdam Orationis parte, conglobatis, & amplificatis rationibus perorabat. Vniuersum terrarum orbem liberalitate aggressus beneficijs expugnauerat; quid ni cœli quoque ipsius oppugnationem tentaret? Notum Philippi Macedonis dictum, Vrbem eam superari facile posse, in quam magnum auri pondus intrare potuisset. Argenteis profectò hastis vel ipsum cœlum expugnabile est: auro, atque argento in cælestia quadam (vt ita dicam) arma fuso, atque effuso pugnarat Gregorius; Christi pauperes arcis illius custodes ingenti pecuniarum erogatione conciliauerat, securus in triumphalem portam pergebat per viam non lacte constratam, quà ferri Duces Heroici falsò dicebantur, sed pretioso caritatis auro suppactam. Heroes veteres postquam summa gladiorum impunitate vrbes alienas oppressissent, euertissent arces, familias funestassent, & tanquã publici mundi latrones quidam omnia bona, fortunasque gentium ad prædam sibi propositas rapuissent, aris, ac templis donati fuerunt à maioribus nostris, qui eorum etiam res gestas non exaratas literis in comentarios perituræ memoriæ, sed ipsis syderum figuris expressas in æterna cœli volumina retulerunt. quin igitur id agimus sapientes, & quando defensorem non Vrbium sed Orbium, qui tot literarũ arces extruxit, tot familias erexit, tot bona per vniuersum terrarum ambitum contulit, quando inquam, Gregorium ipsum cœlo donare non possumus, obliterata saltem Herculis, & Bacchi memoria, inuersisque meliores in facies astrorum figuris (hæc ipsa Collegiorũ ædificia) aliaque Gregorij munera transferamus in cœlum cęlique Zonas mutato syderum nomine, non immanibus ferarum vultibus, sed beneficis humanitatis Gregorianæ simulacris impleamus. Verum haud indiget splendidis nominum titulis virtus innixa rebus, & factis, neque externum syderum colorem æstimat, qui ad interuia cęli penetralia callem sibi semper aperuit. Atque aperto quidem calle, vt leuis, atque expeditus properaret, solemne ieiuniorum curriculum seuera ciborum abstinentia fermè peregerat, cum noua quadam deficientis vitæ lassitudine correptus requietem expectabat in cœlo. Quid enim expectare posset in terris, qui bona omnia terrena donasset? Mensis Aprilis vertebat medius, & quo potissimum tempore Berecinthya liberalitatis mater antiquitus credita Romam aduecta primum dicitur: eo Grego-

rius

rius beneficentiæ Pater Roma per mortem erreptus est: quamquam non rapitur qui sponte se donat: ferunt enim cum sacro ad supremam luctam oleo inunctus, de vicino exitu moneretur à suis afferentibus lacrymas & singultus (primam illam nascentium vocem, & morientibus postremam exhibitam) respondisse Gregorium, nihil esse, cur de communi lege mortalium, qua quisque damnatus est cum primum natus, quærerentur. Sed quò minus conquerebatur ipse, eo maiorem nobis materiam conquerendi suppeditabat: cuius acerbissima recordatione cicatrix nunquam obducta senum recrudescit, & posteris nouum quotidie vulnus infligitur, quippe quibus oculi concessi fuisse videantur nō ad videndum, sed ad deflendum hunc Solem. Iacebat igitur lectuli affixus angustijs, qui benignitate complexus mundum iacentem erexerat, & solatio recreabat æger adstantes incolumes: quamquam in tanto Reipublicæ vulnere sanus esse quis poterat? Ruebat propugnaculum illud bonarum artium, atque virtutum, nec ruinam amoliri ars vlla, virtus vlla poterat, quam natura vna moliretur. Ruebat firmamentum Religionis sub cuius asylum dotata virginitas, erecta viduitas, restituta libertas, egestas locupletata, splendor Vrbis, maiestas imperij, ordinum omnium decus, & amplitudo, omnium nationum salus, ac vita seruabatur. Quis retinere lacrymas potuisset in tam profuso luctu naturæ? Profectò si Romæ consuetudo Sytharum barbara viguisset, qua carissimus quisque ad Principis sui rogum, occupato in semet carnificis ministerio, concidebat; si quicunque beneficio Gregorij vixerant mori cum authore vitæ debuissent, si quicunque amore Gregorij maximo tenebantur, ad eius rogum oppetere voluissent, quot in vno interitu funera vidissemus? non ignobili cæde seruorum, sed ingenuo, ac senatorio, ne dicam regio sanguine parentatum publico dolori fuisset. Vt à barbara Turcharum seruitute redimatur vita captiuorum, multa solet apud Christianos Principes corrogatio fieri pecuniarum: sed si mortales à mortis eripi seruitute possent, noui per multos, qui Gregorium non effusione pecuniæ, sed erogatione sanguinis, ac vitæ reuocassent. Sed reuocare Gubernatorem à cursu dum portui vicinus instat, irritus labor fuisset. Gregorius enim propinqua dulcedine vitæ melioris allectus, symbolum fidei ab Apostolis traditū vsurpans, cum ter Christi se Cruce muniuisset, incerto sermone Iesum appellans, ad Iesum appulit, nosque (nisi fallor) Patres, ea sanctissimi nominis appellatione donatos postrema voce compellauit; Compellauit ille: respondendum nobis omnino est. Sed quibus gratiarum

offitijs

offitijs tantis beneficijs respondemus? Respondere lacrymis vanum est: tum quòd ille fælicissime degit in cęlo, tum quòd prius dolor ipse nobis deerit, quam causa dolendi. Admiratione incredibilem persequi munificentiam dulcis labor est, sed fructus nullus. Respondere vocibus Oratorum, & Poetarum officium veritatis esset, sed cum adulatione commune: neq; tantus Heros violis ac rosis tantum coronandus videtur. liberalitatem Gregorij descriptis in hac Aula Collegiorum ædificijs coronare, vt olim Cybele beneficentiæ Dea existimata, caput circumdedisse turribus dicebatur, ingeniosum munus est, sed quod lineis creditum cum coloribus euanescet, ac defluet. Famam Gregoriani nominis per tot Adolescentium animos propagare, immortale donum est, sed humanum; Iusta funebria annua Sacrorum celebritate persoluere diuinum profectò subsidium est mortuorum, sed tantis beneficijs omnino parũ. Aliò nos vocat suprema Gregorij vox, alio nos vocat hæc tantis sumptibus incboata regia Sapientum, quæ cum non nisi religioni, ac bonis artibus consecrata sit, apertè nos monet, nullam aliam gratam animo, parem beneficio reperiri à nobis gratiam posse, nisi in laboriosa doctrinarum, ac virtutum tractatione versari, optimamq; viuendi disciplinam vita magis expressam, quam literis in omnium nationum cordibus, moribusq; describere. Hoc enimuerò nostri Solis curriculum est, obire mortalium animos luce veritatis, & calore virtutis: Hæc profectò Gregoriana dies est nostro in Solario breuissimè notata, quæ per Austrum, & Aquilonem, per Ortum, & Occasum semper exoritur sine occasu lucis, & nominis.

FINIS.

ERRATA SIC CORRIGE.

pag. 5.	circumagantur	circumaguntur
13	inructus	instructus
14	Herecios	Hericios
15	area	arca
	ducenties cẽtena	vicies centena
17	fætanum	fætarum
18	Oetenijs	Octennijs
20	interia	interiora
22	respondemus	respondeamus